

VÕÕRAD

Draamateater

Paolo Genovese

VÕÕRAD

Perfetti sconosciuti

2016

Itaalia keelest tõlkinud Margus Alver

ühes osas

*Igaühel meist on kolm elu:
üks avalik, teine era- ja kolmas salaelu.*

lavastaja → TAAVI TEPLENKOV

kunstnik → HELGA ALIIS SAARLEN

helikujundaja → OWE PETERSELL

valguskujundaja → PRIIDU ADLAS

etenduse juht → KARIN UNDRITS

Esietendus 12. novembril 2022 väikses saalis.

Paolo Genovese näidend „Võhivõõrad“ põhineb autori samanimelisel filmil, mis on Eestis linastunud pealkirjaga „Täiuslikud võõrad“.

Lavastust toetab

Rocco → MAIT MALMSTEN

Eva → BRITTA SOLL

Sofia → AMANDA HERMIINE KÜNNAPAS

Lele → MARKUS LUIK

Carlotta → HARRIET TOOMPERE

Cosimo → JÜRI TIIDUS

Bianca → MARTA LAAN

Peppe → TIIT SUKK

Hääled → Hilje Murel, Ain Lutsepp,
Tõnu Oja, Taavi Teplenkov,
Christopher Rajaveer, Karmo Nigula,
Marian Eplik, Tõnis Niinemets

PAOLO GENOVESE

Sündinud 1966. aastal Roomas.

Kõrghariduse omandanud majanduse erialal. Töötanud Albaanias, kus haldas Maailmapanga esmase infrastruktuuri rahastusprogrammi. Töötanud *creative producer*ina reklaamiagentuuri McCann Erickson Itaalia filiaalis, kus tema käe all valminud klipid on pälvinud auhindu mitmetel Itaalia ja rahvusvahelistel festivalidel. Paolo Genovese on olnud reklaamikeele- ja -tehnika õppejõud Telecom Italia kommunikatsioonikoolis Reiss Romoli. Praegu töötab ta reklaamirežissöörina ja õpetab audiovisuaaltehnikaid Istituto Europeo di Designis.

15. juulil 2019 kanti tema film „Võhivõõrad“ Guinnessi rekordite raamatusse kui film, millest on maailmas kõige enam uusversioone tehtud: selleks ajaks oli neid valminud 18. Praeguseks on uusversioone juba 22, uusim neist Islandi „Villibráð“ („Metsik mäng“, 2022).

Filmid

2021 „Minu elu esimene päev“ („Primo giorno della mia vita“); idee autor, stsenaarist ja režissöör

2021 „Kogu eluks“ („Per tutta la vita“); idee kaasautor, kaasstsenaarist ja toimetaja, režissöör Paolo Costella

2020 „Superkangelased“ („Supereroi“); peaosades Jasmine Trinca ja Alessandro Borghi; idee autor, stsenaarist ja režissöör

2017 „The Place“; idee kaasautor ja kaasstsenaarist koos Isabella Aguiloriga, režissöör

2015 „Võhivõõrad“ („Perfetti sconosciuti“); idee autor, kaasstsenaarist ja režissöör

Auhinnad:

2016 – Tribeca filmifestival

→ Parim stsenaarium: Paolo Genovese, Filippo Bologna, Paolo Costella, Paola Mammini, Rolando Ravello

2016 – Itaalia filmiakadeemia auhind David di Donatello

→ Parim film

→ Parim stsenaarium: Paolo Genovese, Filippo Bologna, Paolo Costella, Paola Mammini, Rolando Ravello

2016 – Bari rahvusvaheline filmifestival

→ Tonino Guerra auhind – parim idee: Paolo Genovese

2015 „Kui sa mind maha jätad, siis on see ebaaus“ („Se mi lasci non vale“); idee kaasautor koos Martino Coliga, kaasstsenaarist koos M. Coli ja Vincenzo Salemmega, režissöör V. Salemmega

2014/15 „Oled sa kunagi kuu peal käinud?“ („Sei mai stato sulla luna?“); stsenaarist ja režissöör

2013 „Kõiges on süüdi Freud“ („Tutta colpa di Freud“); idee autor, stsenaarist ja režissöör

2012 „Fantastiline virvarr“ („Un fantastico via-vai“); idee kaasautor ja kaasstsenaarist koos Leonardo Pieraccioniga

2012 „Täiuslik perekond“ („Una famiglia perfetta“); idee autor, stsenaarist ja režissöör

2011 „Ebaküpsed 2 – reis“ („Immaturo 2 – il viaggio“); idee autor, stsenaarist ja režissöör

2010 „Jõulud politseis“ („Natale in questura“); režissöör; peaosades Aldo Baglio, Giovanni Storti ja Giacomo Poretti

2008 „Ebaküpsed“ („Immaturo“); idee autor, stsenaarist ja režissöör

2007 „Tänane öö kuulub veel meile“ („Questa notte è ancora nostra“); kaasstsenaarist ja -režissöör koos Luca Minieroga

2006 „Reis Itaalias“ („Viaggio in Italia“); kaasstsenaarist ja -režissöör koos Luca Minieroga

2003 „Automaatvastajale pole jäetud ühtki sõnumit“ („Nessun messaggio in segreteria“); kaasstsenaarist ja -režissöör koos Luca Minieroga

2001 „Napoli nõidus“ („Incantesimo napoletano“); kaasstsenaarist ja -režissöör koos Luca Minieroga

Auhinnad:

→ David di Donatello (parim naispeaosatäitja), kaks Globo d'oro (parim debüütfilm ja parim naispeaosatäitja debüüt) ning Annecy filmifesti- vali žürii eriauhind

Televisioon

2022 „Sitsiilia lõvid“ („I leoni di Sicilia“), teleseriaal; režissöör

2019 „Kõiges on süüdi Freud“ („Tutta colpa di Freud“), teleseriaal; idee autor, tegevprodutsent ja toimetaja, režissöör Rolando Ravello

2017 „Ebaküpsed“ („Immaturo“), teleseriaal; idee autor, tegevprodutsent ja toimetaja, režissöör Rolando Ravello

2008 „Minu sõbrannad“ („Amiche mie“); kaasrežissöör koos Luca Minieroga

2005-2006 „Eile sündinud“ („Nati ieri“); kaasrežissöör koos Luca Minieroga

Töötanud telekanali Rai Tre saate „Prima della prima“ režissöörina.

Lühifilmid

Lavastanud koos Luca Minieroga mitmeid lühifilme, mis on pälvinud mitmeid auhindu festivalidel nii Itaalias kui ka välismaal, muu hulgas nominatsioon Nastro d'Argento auhinnale, Locarno filmifestivali ja Oberhauseni lühifilmifestivali žürii eriauhind.

VÕÕRAD SÕBRAD

Vastab lavastaja Taavi Teplenkov

Mis laadi lugu on „Võõrad“?

Žanrilt on see puhtakujuline draama. Õieti on nagu elus endaski – ei ole puhtaid variante, komöödia ja tragöödia võivad viie minuti jooksul korduvalt vahetuda. Ütleme, et see tükk on justkui komöödiasugemetega draama, mis lõpeb tragöödiaga.

Tegelased on inimesed nagu me kõik. Tavalised. See, mis laval juhtub, ei ole mingi kauge seiklus, vaid võib juhtuda ka meiega. Heal järjel, haritud, valdavalt keskealised, oma eluga teatud kaugusele jõudnud, üht-teist saavutanud ja kogenud, keegi ei tegele enam väga eneseotsingutega, üritavad lihtsalt ära elada. Laval on sõpruskond, kes käib juba aastaid omavahel läbi, korraldab üritusi, pidusid. Kogunetakse järjekordselt ühe paari juurde õhtusöögile, aga kujuneb nii, et hakkavad ilmsiks tulema saladused. Mulle meeldib väga, et selles näidendis on kõik head inimesed. Keegi ei taha halba, kõik tegelikult armastavad ja austavad üksteist. Ja kõigist võib olla kahju ning kõigiga saab koos rõõmu tunda. Igaüks leiab lavastusest kellegi, kes tundub lähedane.

Ühelt poolt on tänapäeva inimesed üksildased, paljudel pole, kellega mõtteid ja tundeid jagada, teisalt laotatakse sotsiaalmeedias oma elu liigagi palju laiali.

Ideaalis võikski lavastus panna mõtlema ja tekitada arutelu selle üle, kui palju me tegelikult tahame teada saada teise inimese, ka kõige lähema saladusi ning kui palju oleks mõistlik enda omi avaldada. Kas oleks parem, kui mingid asjad jääksid peitu. Ja kas ja kui palju meil endal selli-

seid saladusi on. Õieti see ei peagi olema mingi saladus, pigem on tähtis privaatsuse tunne. Igas suhtes on nii, ükskõik kui kaua või vähe see on kestnud, et absoluutselt kõike ei saa jagada, välja rääkida. Muidu suhted lihtsalt ei toimi. Tark suhe on see, kui teatakse, mida öelda, mida ütlemata jätta. Jäetakse ju rääkimata mitte ainult enda, vaid ka teise inimese kaitsmiseks. Nagu selles tükis ütleb Bianca oma mehele Cosimole, et teineteisega tuleb küll kõigest rääkida, aga siiski vaid „kõigest, mis suhtes oluline on“.

Mida sa oled enne „Võõraid“ lavastanud?

2007. aastal tegime Nargen Opera soovil Lauasmaa metsade vahel Andrus Kivirähki „Ulja neitsi“. Ma ei tahtnud tookord reklaamida, et olen lavastaja – ei mäletagi, kas lõpuks ütlesime näitejuht või juhendaja. Oli erandolukord, paar nädalat aega, ja ohjasin siis näitlejannade truppi – Ita Ever, Ester Pajusoo, Mari Lill, Maria Klenskaja ja Ragne Pekarev. Kivirähk oli proovides juures, samuti Ülle Kaljuste, Tõnu Kaljuste tegi muusikat – see oli rohkem suvine rühmatöö. Aga ühte asja küll mäletan: ma polnud varem arusaanud, kui paks nahk peab olema lavastajal! Igasugust kriitikat – olgu avalikku või kolleegide neljasilmajuttu – võtsin kohutavalt isiklikult ja mõtlesin, et ei taha end enam elu sees sellesse positsiooni panna! Kui näitlejale öeldakse, et „ei noh, oli kuidas oli, aga sina olid ju tubli“, siis saad kergendustundega eemalduda: „Huh!“ Aga kui oled kogu protsessi juhtinud ja keegi ütleb kasvõi mõne väikse asja, siis ... See tundus nii uskumatult raske – kuidas lavastajad sellega hakkama saavad!?

Miks siis ikkagi jälle lavastajatöö ette võtad?

Hendrik Toompere jr pöördus minu poole nii pool-möödamannes, et kas sa pole mõelnud

midagi lavastada. Mingi krõks mus käis ja ütlesin, et jah, on kaks filmi, mida võiks ka teatris teha. Üks neist kõnetaski Toomperet. Ise poleks elu sees julgenud pakkuma minna, aga naljaga pooleks sai see välja öeldud ja vastu võetud, ja siin me oleme. Tunnistan, et mingis mõttes on kabuhirm. Aga kui ma seda võimalust ei oleks kasutanud, siis ma poleks endale mitte kunagi andeks andnud, et ma vähemalt ei proovinud. Sulle on toeks pikaaegsetest headest kolleegidest trupp.

Trupp on tõesti kokku pandud sooviga, et oleksime mõttekaaslased ja ei tekiks iga tühja asja pärast üleliigset seletamist.

Oled 25 aastat näitleja olnud, teinud koostööd paljude erinevate lavastajatega ja küllap on kujunenud arusaam, milline on hea ja viljakas prooviprotsess.

Ei tea ju, kas see, mis on minu jaoks viljakas ja hea, on seda tingimata ka teistele. See, kas ma pean oma proove ja rolli õnnestunuks, sõltub paljudest asjaoludest – kas mulle on antud võimalus end uuest küljest näidata, mugavustsoonist välja murda... See on tihtipeale prooviprotsessi ajal väga ebamugav, aga kui õnnestub, siis pärast, mängides, väga tänuväärne. Lähen hea meelega õhtul mängima tükki, millest tean, et teen näitlejana midagi enda jaoks huvitavat ja uut ja ka publik on võibolla imestunud, et näe, sellist asja poleks oodanudki! Idealis tahakski seda oma näitlejatele – oh jah, „oma näitlejatele!“ – pakkuda. Lavastajana ei ole mu eesmärk teatriuueendust läbi viia. Näitlejana tean, kui vajalik on kõrvaltvaataja pilk. Kas see, mida ma proovin, katsetan, taotlen, ka paistab välja? Tunnen oma kolleege ja tean, mis neis peidus on – tahaks, et nad võtaks mängust maksimumi. Et nad ise leiaksid tee selle juurde. Ühesõnaga: toetaksin neid, et me jõuaksime ühisele nõule,

kuidas miski peaks kõlama, ja kõrvaltvaatajana saan nõu anda, mis suunas minna.

See kõlab nagu pedagoogitöö. Oled ka seda teinud, lavakoolis näitlejameisterlikkust õpetanud.

Mulle väga meeldis see töö, mälestused on hästi positiivsed. Mulle inimesena see sobib. See inspireerib ja kütkestab – pusida inimese kallal, et saada kätte maksimaalselt hea tulemus, mida see inimene suudaks teha. Et kuidas selleni jõuda. Näitleja on mõnikord arg, ei julge ära teha kõike, mida ta sisimas tunneb, et võiks. Tahaksin julgustada proovima.

On ärevad ajad ja globaalsed mured, samas ei kao ka argipäev ja lähisuhted kuhugi. Mida sa teatri tegijana ja vaatajana teatrilt praegu ootad?

Ärevad ajad tekitavad nii tegijatel kui ka publikul erilisi ootusi, teravuspunkt on kohe kuskil mujal, tundub, et iga materjal peab kuidagi eriti kõnetama, olema n-ö ajas. Kui sõda talvel algas, oli ka mul tunne, et mismoodi ma nüüd sellist igapäevast tükki lavastama hakkan, kas on õige aeg sihukese asja jaoks. Iga rakk peaks karjuma „ei sõjale“. Mis ongi väga tähtis, seda ei tohi ära unustada ja teater peabki rohkem kätt pulsil hoidma. Aga teisest küljest inimesed janunevad kergema poole järele, tsirkust ja leiba on vaja igal ajal, ka ja võibolla eriti sõja ajal. Inimestel on vaja välja tulla, vaadata lugu, mis haarab, mis ei tuleta kogu aeg meelde maailmas toimuvaid õudusi. Nii et ei saa üheta ega teiseta. Loodan, et „Võõrad“ kutsub inimesed lokaalsete, oma peresiseste teemade juurde. Kõige tähtsam, et lugu puudutaks, kõnetaks. Ja mingis mõttes on ju nii, et riigi heaolu sõltub inimeste heaolust, iseendaga toimetulekust.

Mõne riigi eesotsas seisvad märatsejad on ilmselgelt inimesed, kes endaga toime ei tule...
... ja peaksid seda tükki vaatama ja endalt küsima, mis nad on elus valesti teinud, kuidas ennast ravida. Kõik algab ikkagi üksikisikust.

Küsis Ene Paaver
Ilmunud Eesti Draamateatri
publikulehes nr 24 (2022)

EESTLASED NUHIVAD AGARALT OMA LÄHEDASTE TELEFONIDES

Küsitlusfirma Norstat viis Eestis läbi küsitluse, mille kohaselt on 23 protsendil eestlastest telefonis materjali, mida nad oma lähikondsete eest varjavad ning 18 protsenti on oma kaaslase telefonis nuhkinud.

Uuring näitab, et nii varjamisväärset materjali omavad kui ka nuhkimisega tegelevad kõige enam noored naised. Siinkohal vastab stereotüüp tõele, et naised on meestest uudishimulikumad.

Uuringu kohaselt oli varjamisväärset materjali 19 protsendi meeste ja 26 protsendi naiste telefonides. Eestlastest ja venelastest soovisid oma telefoni sisu peita vastavalt 21 ja 28 protsenti. Vanusegruppidest on kõige enam, 53 protsendil varjata 16–24-aastastel noortel. 25–34-aastastest on telefonis valgustkartvat materjali 33 protsendil.

Kaaslase telefonis on nuhkinud kümme protsenti meestest ja 26 protsenti naistest. Kõige aktiivsemad luurajad on samuti noored – 36 protsenti 16–24-aastastest ning 32 protsenti 25–34-aastastest piilub loata võõrasse telefoni.

Koduste spioonide osakaal võib aga reaalsuses ka kõrgem olla, sest inimesed ei taha seda tunnistada ja pigem mõtlevad, et "korra lihtsalt vaatasin". Seadussilma jaoks on aga ka see illegaalne jälitustegevus. Kaasa ei aita, et inimesed teevad enda järel nuhkimise ise väga lihtsaks, sest 38 protsenti uuringule vastanutest ei luku-

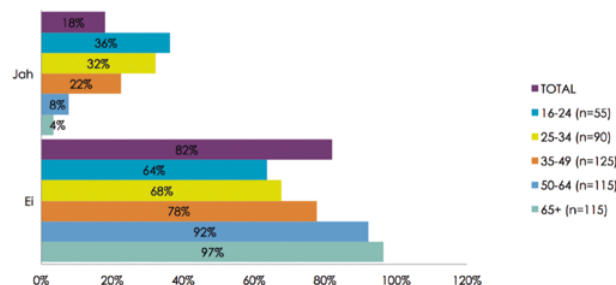
ta oma telefoni ekraani.

Tele2 tellitud tarbijakäitumise uuring viidi läbi interneti teel ning küsitlus toimus 2017. aasta oktoobris. Küsitluses osales kokku 500 internetikasutajat, kelle vanus oli vähemalt 16 eluaastat.

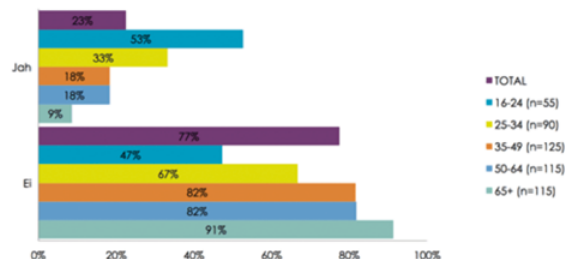
Sirli Seliov

20.11.2017

Kas oled kunagi nuhkinud elukaaslase või lähedase telefonis?

Kas sul on telefonis infot või materjali, mida tahaksid lähedaste inimeste eest varjata?

DIGIMAAILMA DILEMMAD

Kätlin Konstabel, psühholoog

Olen nutisõltlane või ei ole, või oled hoopis sina? Või oled sõltuvuses hoopis valeinfo, umbluu-inimene selline? Internetimaailmast rääkides kiputakse sageli jääma nende kahe teema vahele pendeldama, tähelepanuta jäävad aga inimese identiteedi ja suhete mõttes palju sügavamad küsimused.

Kas meil peaks säilima oskus olla julged ja öelda nii armast kui kriitilist välja ka silmast silma suhtluses – või kaob meil see oskus ja sellest pole hullu? Või teine näide – veel paarkümmend aastat tagasi arvasid ka psühholoogid-teadlased, et emotsionaalset lähedust interneti vahendusel suheldes tekkida ei saa. Nüüd arvatakse teisiti, paljudel noortel on tõelised sõbrad teises linnas või lausa seitsme maa ja mere taga, tutvus tekis internetis. On väga suur vedamine, kui neil noortel on vanemad, kes julgustavad sõbrale ka päriselt külla minema. Noori peetakse küll digimaailmas osavateks, aga ei kooskõlasta ka nemad paarisuhet luues, et kuidas netimaailmas käituda nii, et teine haiget ei saaks. Mis siis, kui tõeline hingesugulus seal just tekibki ja kui samal ajal ollakse ka klassikalises paarisuhtes? Paariteraapias kuuleb ka tihti, kuidas enne magaminekut voodis veel vaat et kogu sotsiaalse meedia sõpruskonnaga suheldakse. Küsimuse peale, et palju teid siis seal voodis on ja kes on päriselt tähtis, jäädakse kohmetult vait. Tegelikult ei möödu aastal 2022 ükski paariteraapia nii, et seal ei tule jutuks netisuhted, üksteise telefonide uurimised või tülid selle pärast, millist info suhte kohta avalikuks teha.

On aga ka inimesi, kes päriselt arvavad, et netiteod ja muu elu võivadki eksisteerida paralleel-

selt, üksteist segamata. Netiseksist ju rasedaks ei jää! verbaalne obadus chati sinist plekki ei jäta! – aga ometi on inimene tervik. Ka praktilises mõttes, sest ilge ja solvav eneseväljendus veebiavaruses on alati tuvastatav ja võib kaasa tuua suhtluse politseiga.

Kui vähe see meile ka meeldib, peame digimaailmas ettetulevate psühholoogiliste probleemide puhul nentima, et vastutus jääb ikkagi inimesele endale. Võiks ju mees püsida, et absoluutselt iga tehnoloogiline uuendus pakub inimestele lihtsalt ühe lisavõimaluse ja ka võimaluse – tegelikult kohustuse- otsustada, kas ja kuidas uut asja kõige mõistlikumalt kasutada.

Enamik ohtusid, mis inimest veebis varitsevad, on tegelikult seotud sellesama inimese enda käitumisega. Internet soodustab impulsiivsust ja mõtlematut käitumist, kuna üksi arvuti taga istudes tekib hõlpsasti tunne, et kogu maailm on avatud ja kõike on võimalik teha, ise seejuures kättesaamatuks ja haavamatuks jäädes.

Nii kummaline kui see ka ei tundu, aga inimesed käituvad veebis mõtlematult isegi siis, kui nad mõistusega suurepäraselt teavad, et kõik nende tegevused salvestatakse (näiteks eksperimendis osalemise käigus).

Netikeskkonnas me paraku tunneme end anonüümsemalt, vabamalt – sest oma arvuti või telefoni juures me ju oleme üksi. Kas me oskame ja peame üldse vajalikuks end talitseda, mõelda enne tegutsemist – sõnumi või pildi saatmist? Kuidas mõjub meie identiteedile ja enesehinnangule see, kui suur osa elust möödubki netis näilist nähtamatust nautides – ja mitte elus olulisi asju tehes?

Kui jälgida erinevaid väljaütlemisi interneti ja laste teemal, siis võib jääda mulje, et kuigi digimaailma jagavad lapsed täiskasvanutest kohati lausa hirmutavalt palju paremini, teeb see lapsed rumalaks, on neile ohtlik ning just selles

viimases tuleb koolis ja kodus lapsi harida. Julgen väita, et ainult kodu ja kooli pingutustest kaugeltki ei piisa – tegelikult tuleks digimaailmaga seonduvaid inimekäitumise eripärasid lastele teadvustada palju laiemalt.

See aga eeldab esmalt, et täiskasvanud ise suhtuvad digividinatesse ja kõikvõimalikesse veebirakendustesse rahulikult ning suudavad ka iseenda käitumist paremini analüüsida ja kontrollida. Lihtne see ei ole, sest nagu rohked uuringud on näidanud, on digimaailm üks veider ja vastuoluline paik.

EESTLASED LOOBUKS ENNE SEKSIST KUI MOBIILIST

Küsitlusfirma Norstat viis läbi uuringu, mille kohaselt on uskumatult palju eestlasi ja eriti noori nõus loobuma pigem nii koduloomast, hambaharjast või seksist kui internetiühendusega nutitelefonist.

Tele2 tellitud tarbijakäitumise uuringu kohaselt loobuks 20 protsenti kuni 24-aastastest seksist ning 16 protsenti annaks pigem ära auto või hambaharja kui nutitelefone.

Tele2 tootedirektori Katrin Aroni sõnul ei jäta 82 protsenti kuni 16–24-aastastest noortest telefoni maha isegi tualetti või vannituppa minnes ja kasutab seda ka seal regulaarselt.

“Nutitelefoni muudab elu mugavamaks ja lõbusamaks, aga ühtlasi võib piiramatult tarbides tekitada sõltuvuskäitumise ilminguid. Näiteks tunnistas neljandik 16–34-aastastest, et nende

isiklikud suhted on kannatanud nutitelefone liigse kasutamise tõttu,” ütles Aron.

Enam kui neljandik noortest tunnistas, et nende suhted ka tööl või koolis on nutiseadme tõttu kannatanud. “Statistiliselt ohustab nutisõltuvus naisi rohkem kui mehi,” kommenteeris Aron.

Uuringu tulemused:

→ 38 protsenti noortest kasutab iga päev nutitelefoni enam kui 3 tundi.

→ 49 protsenti 16–24-aastastest noortest haarab hommikul esimese asjana peale silmade avamist kätte telefoni.

→ Nutiseadme puudumine tekitab 57 protsendile eestlastest närvisust.

→ 58 protsenti 16–24-aastastest ning 49 protsenti 25–34-aastastest on tundnud, et peaksid oma nutitelefone kasutust vähendama.

→ 15 protsenti kõigist eestlastest ning 24 protsenti 16–24-aastastest noortest on sattunud telefoni kasutamise tõttu liikluses sõitja või jalakäijana ohtlikku olukorda.

Pealinn, 4. detsember 2017

Marlen
"Vorrada"

Trot
"Vorrada"

Markus
"Vorrada"

Briffen
"Vorrada"

Harriet
"Vorrada"

ITAALIA TOIDUKULTUUR

Söök on Itaalias püha. Söögiajad on kindlad ja muutumatud, on olnud seda juba aastasadu. Nende hooletussejätmist peetakse siivutuseks. Halb toit on itaallaste meelest solvav, vaid külm ja ükskõikne inimene, nii arvatakse, võib sel moel kohelda oma ligimesi. Toidu ja toiduäe-gade austamine istutatakse lastele sisse juba väiksest peale, vahepalad ja külmkapil söömas käimisi pannakse väga pahaks, selle eest saab karmilt noomida. Tulemuseks on maitsetead-likud, oma tavades konservatiivsed ja toiduga üpris hellitatud väikesed kodanikud. Aga nii on tagatud ka oivaline peresisene kokkuhoidmine. Sest toidulaud peab itaalia pere koos, selle ääres vaadatakse lapsed üle ja pühitsetakse „meie-vaimu“ riitusi iga päev. [---]

26 Suor Germana, nunn, kes on kirjutanud tavalise itaalia kokakunsti bestselleri „Kui inglid teevad süüa“, ütleb toidu kohta nii: „Hea toit teeb inimesed rõõmsaks, see on viis üles näidata ligimese-armastust; hästi valmistatud roog on tähelepa-nuavaldus iseenesele ja teistele; see on päeva kõrgpunkt, sellest võib teha ühise peo; maitsev toit on keel, mida kõik mõistavad – ja süda asub kõhu kõrval. “

Itaalia pere kulutab toidu peale peaaegu nel-jandiku oma aastasissetulekust. Toidulaud on ka veel tänapäeval see pidur, millega Itaalia tõkestab kõikjalt peale valguva Põhja-Ameerika kultuuri levikut.

Pirkko Peltonen Rognoni
„Isemoodi Itaalia“

Itaallastele on omane vana kultuuriga maa enesekindel, isegi ülbevõitu suhtumine oma toidusse. Milleks katsetada, kui on juba täiuslik? Inimesed on vaielnud aastate viisi ainuõigete toiduvalmistamisviiside üle ning võitlus eri res-toranide ja külade vahel on armutu. Autentsus tähendab mingi roa valmistamise parimat või-malikku viisi, ja lõppude lõpuks jõuab kõik välja toorainete juurde, millest räägitakse tundide kaupa.

Kiindumus tooraineisse on otseselt seotud sellega, et Itaalias peetakse äärmiselt tugevasti kinni sesoonsusest. Kui ei ole mingi toiduaine hooaeg, siis seda ei saa. Punkt. Ja teiselt poolt, kui on hooaeg, siis saab seda kõikjalt. [---] Itaalia kokakunst ei ole pelgalt väheste harras-tus, vaid osa kogu rahva DNA-st. Kõik armasta-vad head toitu ja tunnevad ära halva. Igaüks on proff, ja igaüks jälgib, mida ta suhu paneb. [---] Seepärast ongi nii, et kui kõige hullemad turisti-lõksud välja arvata, on Itaalias peaaegu võimatu saada halba toitu – tuleb vaid kasutada tervet mõistust. Samal ajal, kui kogu maailm on hullu-nud trendikohvikute baristadest, jahvatab Itaalia väikseimas külabaaaris baarmen iga kliendi jaoks eraldi värsked kohviod ja serveerib kuumas tassis esmaklassilist cappucino't. Ja ei, tema ei nimeta ennast baristaks.

Saku Tuominen
„Basta! Itaalia söömiskultuuri abc“

FIORI DI ZUCCA FRITTI EHK PRAETUD KÕRVITSAÕIED

Praetud suvikõrvitsaõied taignas on maitsev eelroog, millele on võimatu vastu panna.

KOOSTISAINED:

- 8 suvikõrvitsaõit
- Umbes 100–125 grammi *ricotta* juustu
- Must pipar
- Jahu, vesi ja näpuotsaga soola (taigna jaoks)
- Päevalilleõli

VALMISTAMINE:

Valmistage ühes kausis tainas – segage kokku vesi ja jahu ning lisage soola. Pange *ricotta* eraldi kaussi, lisage jahvatatud pipar, tilk õli ja segage läbi. Lõigake suvikõrvitsaõitelt ära õievarred ja täitke õied *ricotta*'ga. Kastke õied taignasse ja praadige neid õlis. Tupsutage praetud toitu köögipaberi peal ja maitsestage soolaga.

TIRAMISÙ

Tiramisu on klassikaline Itaalia magustoit, mille valmistamine põhineb traditsiooniliselt neljal peamisel koostisosal: *mascarpone*, munad, Savoiardid küpsised ja kohv. *Tirami su* tähendab itaalia keeles „tõsta mind üles”, ülekantud tähenduses „turguta, kosuta mind”.

KOOSTISAINED:

- 400 g *mascarpone*'t
- 200 g Savoiardid küpsiseid
- 150 g tuhksuhkrut
- 200 g tumedat šokolaadi
- 4 munakollast
- 2 munavalget
- 3 tassi kanget espressot
- mõru kakaopulber

Tiramisu valmistamist alustage *mascarpone*-kreemist. Eraldage munakollased valgetest ja vahustage munavalged kausis tugevaks vahuks. Teises kausis segage munakollased ja suhkur, vahustage neid pikalt vispliga, kuni segu on hele ja kohev. Lisage sellele segule õrnalt *mascarpone* ning seejärel ka vahustatud munavalged.

Enne taldrikule asetamist kastke Savoiardid küpsised õrnalt kohvi sisse, ilma et neid liiga palju leotaksite. Katke Savoiardid küpsiste kiht *mascarpone*-kreemi kihiga ning puistake peale veidi riivitud šokolaadi. Korrake sama toimingut, kuni kõik koostisosad on otsas, lõpetades mõru kakaoga üle puistatud *mascarpone*-kihiga. Asetage magustoit umbes kolmeks tunniks külmkappi ja serveerige jahedalt.

POLPETTONE

Polpettone ehk „suur lihapall” on teise käigu roog, mis põhineb tavaliselt lihal ja sobib ideaalselt pere õhtusöögiks.

KOOSTISAINED:

- 450 g seguhakkliha (sea- ja veiseliha)
- 150 g viilutatud *mortadella*’t (Itaalia keeduvorst)
- 150 g šampinjoni seeni
- 12 viilu suitsupeekonit
- 1 šalottsibul
- 3 spl riivitud parmesani juustu
- 2 spl riivsaia
- 1 küüslauguküüs
- 1 muna
- ekstra neitsioliiviõli
- 1 tükk võid
- sool
- pipar
- muskaatpähkel

Polpettone valmistamist alustage šalottsibula tükeldamisest ning laske sellel koos õli, või ja purustatud küüslauguküünega pannil veidi küpseda. Lisage väikesteks tükkideks lõigatud seened ja pruunistage. Maitsestage soola ja pipraga ning küpsetage. Laske jahtuda ja tõstke pannilt kõrvale.

Pange *mortadella* viilud mikserisse või blenderisse ja tükeldage peeneks. Tõstke need ühte kaussi koos hakkliha, parmesani, riivsaia, küpsetatud seente ja munaga. Maitsestage soola, pipra ja muskaatpähkliga, seejärel segage kõik ühtlaseks massiks. Tõstke liha küpsetuspaberilehele ja vormige pikkpoisi kujuliseks.

Katke liha peekoniviiludega ja tõstke see ristkülikukujulisse koogivormi, mis on küpsetuspaberiga kaetud. Katke vorm alumiiniumfooliumiga ja küpsetage eelkuumutatud ahjus 200° juures 20 minutit. Eemaldage foolium ja küpsetage veel 35–40 minutit. Tõstke *polpettone* ahjust, lõigake viiludeks ja serveerige koos köögiviljalisandiga, näiteks ahjukartuli või glasuuritud sibulaga.

LIMONCELLO

Limoncello on Amalfi rannikult pärit värske ja lõhnav klassikaline sidruniliköör. Selle valmistamiseks leotatakse sidrunikoori alkoholis. Lisaks sellele, et *limoncello*’t serveeritakse pärast sööki „seedimiseks”, kasutatakse seda sageli ka magus-toitude ja kreemide valmistamiseks.

KOOSTISAINED:

- 500 ml 95% alkoholi
- 600 ml vett
- 6 töötlemata koorega sidrunit
- 500 g suhkrut

Limoncello valmistamiseks peske sidrunid hoolikalt. Koorige need, eemaldades hoolikalt sidruni viljaliha ja koore vaheline valge osa, mis muudab likööri mõruks.

Pange koored kaussi või purki ja katke need alkoholiga. Sulgege õhukindla kaanega ja laske umbes 6 päeva toatemperatuuril ja pimedas seista.

Filtereerge sõelaga alkohol, milles olete sidrunikoori leotanud, ning lisage see vee ja suhkruga siirupile. Segage põhjalikult ja valage liköör külmkapis hoidmiseks mõeldud klaaspudelitesse. Serveerige *limoncello*’t alati väga külmalt.

LAVASTUSES KASUTATUD MUUSIKAST

Battisti ja Mogol

Lavastuse finaalis kõlava laulu „Il mio canto libero” muusika autoriks on Itaalia laulja ja helilooja Lucio Battisti ning sõnade autoriks Mogol. Mogol, kodanikunimega Giulio Rapetti (1936, Milano), on tõlkinud paljud rahvusvahelised hitid itaalia keelde ning kirjutanud väga palju tekste Itaalia armastatud lauljatele, nagu Mina, Patty Bravo, Adriano Celentano jpt. 1965 alustas ta koostööd Lucio Battistiga ning 1972 sündiski „Il mio canto libero”, millest tänaseks on saanud Itaalia levimuusika klassika.

Poggio Bustone väikelinnast pärit Lucio Battisti (1943–1998) salvestas kokku 18 stuudioalbumit. Varem peamiselt teistele laule kirjutanud ja kitarri mänginud mehe soolokarjäär sai hoo sisse pärast osalemist Sanremo lauluvõistlusel 1969. Äärmiselt tagasihoidlik muusik andis vähe *live*-kontserte ning teatas juba 1978. a, et edasipidi suhtleb avalikkusega ainult oma muusika kaudu. Mõned erandlikud intervjuud ta siiski andis, kuid alates aastast 1982 pidas oma lubadust täielikult.

„Il mio canto libero” räägib inimese isiklikust vabadusest ja õigusest armastada.

Luca Longobardi

Suure osa lavastuses kõlavast instrumentaalsest muusikast on loonud New Yorgis klassikalist muusikat õppinud ja seejärel Roomas doktori-kraadi omandanud helilooja Luca Longobardi (1976). Tema teostes on sageli esiplaanil haprad ja intiimsed klaverihelid, mis on läbi põimitud elektrooniliste nüansside ja tundeliste helimaastikega. Ta on loonud muusikat filmidele, balletti-

dele, teatrilavastustele ja eksperimentaalsetele kunstiinstallatsioonidele. Ühes intervjuus on ta välja toonud, et suurimateks lemmikuteks ja eeskujudeks peab ta Ludwig van Beethovenit ja Arvo Pärti.

Raffaella Carrà

Cosimo telefonihelinaks on lavastuses Raffaella Carrà legendaarne „Tanti auguri”, mis eestlastele tunduks saanud Anne Veski esitatud lauluna „Jätke võtmed väljapoole”.

Raffaella Maria Roberta Pelloni (1943–2021) oli Itaalia laulja, tantsija, telesaatejuht, näitleja ja modell, kelle kuulsus ulatus Itaaliast ka palju kaugemale. 1971 kandis ta oma uut singlit esitades naba paljastavat toppi, olles esimene naine, kes julges midagi sellist teha Itaalia avalik-õiguslikus televisioonis ning põhjustas sellega loomulikult sensatsiooni. Vaatamata austajate hordidele ja paljudele romantilistele suhetele ei abiellunud lauljatar kunagi ning ütles, et ta lihtsalt ei usu abielusse.

pealavameister Oskar Irve
lavameistrid Eerik Nõlvaku, Janno Jaanus, Martin Sakur
valgusmeistrid Sten-Martin Saarest, Raimond Danilov
heli- ja videomeistrid Tristan Rebane ja Tauno Makke
rekvisiitor Tiia Maria Barst
grimeerijad Siiri Lauri, Kristel Kärner, Marit Pruul,
Edith Eller, Marii Lotta
riietajad Kayre Pärnpuu, Jaanika Idvan,
Kaja Edovald, Annely Pahman

kunstnik-kujundaja Külliki Falkenberg
õmblejad Marvi Idol, Urve Lerman,
Inge Vagiström, Jana Volke
drapeerija Enna Jürine
butafoor-dekoraatorid Lea Ojam, Taivo Mürsepp
tisler Toivo Sakk
tisler-dekoraator Juho Kokamägi
konstruktor Andrus Muuga
elektrik Raivo Valdas
kostüümilao hoidja Kadri Varblane
valgusala juhataja Priidu Adlas
heli- ja videoala juhataja Tauno Makke
grimmiala juhataja Siiri Lauri
kostüümiala juhataja Piret Tang
rekvisiidiala juhataja Karin Tetsmann
lavastusjuht Andres Bergström
etendusteenistuse juht Johannes Tammsalu
lavastusala juhataja Mikk Lagemaa
kavalehe koostaja Ene Paaver
plakati fotode autorid Kadri Hallik ja Laura Pählapuu
plakati ja kavalehe kujundaja Kadri Hallik

kunstiline juht Hendrik Toompere jr
teatrijuht Rein Oja

Trupp ja teater tänavad →

Jaan Ots
Siim Hiob
Simona Piras Karo
Ethel Ütsmüts
Annika Teder

Ehtekunstnik
Anneli Tammik

myOCCO
sisustusveeb

Brit Vister-Kaasik
ja Lincona

Peatoetaja

Toetajad

Partnerid

KEVIN.MURPHY

Teatri tegevust rahastab

KULTUURIMINISTEERIUM

Teatri pileteid müüb

